

Lijst van vragen

De vaste commissie voor Defensie heeft een verslag, houdende een lijst van feitelijke vragen, voorgelegd aan de Minister van Defensie over het wetsvoorstel van 20 september 2016, houdende de **Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2017** (Kamerstuk **34 550 X**).

Voorzitter van de commissie,
Ten Broeke

Griffier van de commissie,
Ven Leiden

- Nr. Vraag
- 1 Herinnert u zich de passage uit het regeerakkoord «De Minister van Defensie ontwikkelt, in overleg met de Minister van Buitenlandse Zaken en uitgaande van het beschikbare budget, een visie op de krijgsmacht van de toekomst.»? Waarom bent u tot nu toe niet met een visie gekomen? Bent u bereid dit alsnog te doen? Zo nee, waarom niet?
 - 2 Welke departementen dragen bij aan de oplossing van de ruilvoetproblematiek? Hoe groot is het aandeel van Defensie procentueel?
 - 3 Klopt het dat er in 2017 een bedrag van 153 miljoen euro wordt door middel van kasschuiven wordt doorgeschoven naar latere jaren, bovenop de kasschuif van 200 miljoen euro in 2016? Hoe beoordeelt u deze kasschuiven in relatie tot de grote aantallen knelpunten en tekortkomingen bij uw ministerie en de urgentie om deze snel op te lossen?
 - 4 Klopt het dat er van de 350 miljoen euro aan investeringen die u doorschuift naar latere jaren, 67 miljoen euro wordt doorgeschoven naar 2019 en 217 miljoen euro naar 2020? Kunt u een volledig overzicht geven? Naar welk jaar of jaren worden de resterende 66 miljoen euro overgeheveld?
 - 5 Hoe beoordeelt u de kritiek van de Raad van State: «Tegen de achtergrond van de omvangrijke bezuinigingen die de afgelopen decennia op Defensie hebben plaatsgevonden, alsmede de internationale verplichtingen van Nederland, is de in de Miljoenennota voorziene verhoging van de defensie-uitgaven onvoldoende» (Advies Afdeling advisering Raad van State en Nader rapport inzake Nota over de toestand van 's Rijks Financiën, blz. 4)? Wat gaat u hier in deze kabinetsperiode nog aan doen?
 - 6 Bent u bereid uit te sluiten dat er in de loop van 2017 nieuwe bezuinigingen op en/of koopkracht beperkende maatregelen ten aanzien van Defensie zullen plaatsvinden? Zo nee, waarom niet?
 - 7 Bent u bereid te garanderen dat er niet opnieuw «tijdelijke maatregelen» zullen worden genomen, zoals in 2016, ter grootte van 85 miljoen euro? Zo nee, waarom niet?
 - 8 Klopt het dat van de 197 miljoen euro, die u er aan extra middelen bij krijgt, 85 miljoen euro bestemd zijn voor het ongedaan maken van de «tijdelijke maatregelen», die u in 2016 genomen heeft om de begroting sluitend te krijgen? In hoeverre bent u recente gaten aan het vullen?
 - 9 Herinnert u zich uw belofte in een interview met de Telegraaf, 8 december 2012: «Onze krijgsmacht gaat sterker uit de crisis komen»? Vindt u dat u deze belofte hebt waargemaakt? Waarom wel/niet?
 - 10 Herinnert u zich de noodkreet van de Commandant der Strijdkrachten (CDS) in de Defensiekrant van 29 juli 2016: «De vraag overtreft het aanbod en ik moet regelmatig nee verkopen of onze bijdrage beperken. We balanceren echt op het randje. De werklast is flink omhoog gegaan, er wordt een zware wissel getrokken op onze mensen. Dat is door de hele organisatie voelbaar, en met name bij de zogenaamde «enablers». Dat zijn de ondersteuners van operaties die altijd nodig zijn, zoals genie, inlichtingen, technisch personeel en logistiek. We werken er hard aan om daar de tekorten in zowel mensen als middelen weg te werken, maar dat kost tijd en geld.» Wat heeft u sindsdien, naast de versterking van de basisgereedheid, gedaan om de door de CDS gesignaleerde knelpunten bij de «ondersteuners» op te lossen?

- Nr. Vraag
- 11 Herinnert u zich uw uitspraak (<http://www.ad.nl/home/hennis-wil-2-miljard-extra-uittrekken-voor-defensie~a9e8988a/>) om de Defensie-uitgaven te verhogen naar het Europese gemiddelde van 1,43 procent als «logisch richtpunt»? Wat heeft u hiervan waargemaakt? Hoeveel extra geld is nodig om in 2021 op het Europese gemiddelde aan Defensie-uitgaven als percentage van het BBP te komen?
- 12 Herkent u zich in de kritiek van de Nederlandse Officiervereniging, die stelt dat er een exploitatiegat bij Defensie is van 200 miljoen euro, een nadelig saldo van 400 miljoen euro jaarlijks door vervangingsinvesteringen en een schreeuwend tekort aan combat support en combat service support middelen (kosten 500 miljoen euro)? Klopt het dat er zo bezien inderdaad jaarlijks een tekort is van 1,1 miljard euro en dat het kabinet dit gat met slechts 197 miljoen euro dicht? Bent u bereid openheid te geven over deze cijfers?
- 13 Kunt u nader ingaan op de berichtgeving (<http://www.blikopnieuws.nl/nieuws/242738/veteranenombudsman-start-onderzoek-naar-klachten-motorclub-veterans-mc.html>) dat de Veteranenombudsman een onderzoek heeft ingesteld naar aanleiding van een klacht dat de Minister van Veiligheid en Justitie de Veterans MC Netherlands heeft aangemerkt als een Outlaw Motorcycle Gang? Is er sprake van tegenstrijdige informatie van de overheid en is het waar dat Defensie zelf aangeeft dat militairen die lid zijn van een motorclub, waaronder de Veterans MC, geen criminele antecedenten hebben?
- 14 Kunt u nader ingaan op de berichtgeving (<http://www.volkskrant.nl/binnenland/defensie-gaat-personeel-dat-lid-is-van-outlaw-motorclub-harder-aanpakken~a4304592/>) dat u personeel dat lid is van outlaw motorclub harder gaat aanpakken? Bent u bereid de Kamer hierover uitgebreid per brief te informeren?
- 15 Klopt het dat het aanhangen van extreemrechts gedachtengoed verboden is bij Defensie, op straffe van ontslag, ook al is er geen sprake van strafbare feiten? Kunt u uitgebreid ingaan op het beleid dat u hanteert?
- 16 Hoeveel bedroeg/bedraagt de BTW-afdracht van Defensie in 2016 en 2017?
- 17 Kunt u in een overzicht aangeven welk percentage van het Nederlandse BBP in de afgelopen 5 jaar aan Defensie is uitgegeven? Kunt u eveneens aangeven welk percentage geraamd staat voor de komende 5 jaren, uitgaande van de huidige beschikbare gegevens?
- 18 Staat de instroom van de medium-altitude long-endurance unmanned aerial vehicle (MALE UAV) nog steeds gepland voor 2024–2025? Graag een toelichting.
- 19 Prioriteert u de steunverklaring en militaire bijstand door Defensie in Nederland? Zo ja, was er sprake van schaarste? Heeft er vergoeding aan Defensie plaatsgevonden voor militaire bijstand en steunverlening en waar kan dit in de Begroting 2017 worden gevonden?
- 20 Door wie wordt het herstel van het JSS Karel Doorman betaald? Hoe is het verlies aan capaciteit van het JSS binnen het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) gecompenseerd?
- 21 Wanneer kan de Crowd and Riot Controle eenheid van de Koninklijke Marechaussee (KMar) weer volledig worden ingezet? Heeft dit alleen met vulling van de eenheden van de KMar te maken?

- Nr. Vraag
- 22 De generieke geoefendheid van de krijgsmachtonderdelen staat in zijn algemeenheid onder druk. Zou een beperking van de uitzend-
druk (gedurende b.v. 1 jaar) de mate van generieke geoefendheid
niet kunnen versterken?
- 23 Is de voorziening voor schadeclaims voor veteranen geheel
bekostigd uit de Defensiebegroting? Zo ja, hoe verhoudt zich dit tot
het in Kamerbrief 30 139, nr. 165 aangekondigde onderzoek van het
kabinet naar de vraag of de schadeclaims anders dan uit de
Defensiebegroting kunnen worden opgebracht?
- 24 Hoe ontwikkelt de Defensiebegroting zich in 2017 ten opzichte van
eerdere jaren, uitgedrukt als percentage van het BBP?
- 25 Welke bedragen zijn voor de komende periode nodig om het
Defensiebudget op de NAVO-norm van 2% te krijgen? Graag
uitgesplitst in jaren.
- 26 Deelt u de kritiek dat de capaciteiten bij de Hoofddirectie Personeel
(HDP) om de bijzondere positie van de militair te onderkennen bij
wetgeving schaars is (Voorzitter NOV, Carré nr. 6, 2016, blz. 3)? Zo
ja, wat bent u bereid hieraan te doen? Wat heeft u gedaan om
herhaling van het drama met de Wet Uniformering Loonbegrip
(WUL) en het AOW-gat te voorkomen?
- 27 Wat heeft u sinds het vaststellen van de bijzondere positie van de
militair in februari 2015 gedaan om er (meer) invulling aan te
geven? Vindt u het AOW-gat een voorbeeld waarbij het een
kabinetsbrede verantwoordelijkheid is om invulling te geven aan
de van de bijzondere positie van de militair? Zo nee, waarom niet?
- 28 Klopt het dat u nog steeds een strafheffing moet betalen aan de
Minister van Financiën over de uitkering aan militairen die vanuit
de bijzondere positie verplicht met leeftijdsontslag worden
gestuurd? Om welk bedrag gaat het jaarlijks? Bent u bereid zich in
te zetten voor opheffing van deze strafheffing? Zo nee, waarom
niet?
- 29 Klopt het dat de verdeling van het budget van Defensie, bij
benadering, voor de verschillende onderdelen van de krijgsmacht
nog altijd via de verdeelsleutel 2 (landmacht) – 1 (luchtmacht) – 1
(marine) is?
- 30 Kunt u in een tabel overzichtelijk aangeven hoeveel er aan
Defensie is en wordt uitgegeven per jaar, in de jaren 2010–2021?
Kunt u daarbij tevens in een aparte kolom in die tabel, waar
mogelijk, aangeven hoeveel procent van het BNP dat betreft,
eveneens per jaar?
- 31 Kunt u in een tabel overzichtelijk aangeven hoeveel geld er in
totaal is bijgekomen en bijkomt voor Defensie, per jaar, in de jaren
2014–2021, inclusief een verrekening met de bezuinigingen van
kabinet Rutte I en Rutte II en andere maatregelen zoals de
«tijdelijke maatregelen» in 2016, zoals gemeld in de eerste
supplettoire begroting van 2016, en de Rijksbrede taakstelling met
ingang van 2017?
- 32 Waar zijn de kasschuiven uit het Defensie Investerings Plan (DIP)
ter hoogte van 200 miljoen euro in 2016 en 150 miljoen euro in
2017, zoals toegelicht in de Verticale toelichting op de Miljoenen-
nota (34550, p95) terug te vinden op de Begroting Defensie 2017?
- 33 Hoeveel operationele eenheden voldoen in 2017 aan de norm voor
operationele gereedheid?
- 34 Hoeveel operationele eenheden voldoen in 2017 niet aan de norm
voor operationele gereedheid?

- Nr. Vraag
- 35 Wat is op dit moment de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de toezegging van 26 maart 2015 (27 830, nr. 152) om de mogelijkheden voor verlichting van de begroting met behulp van een privaat investeringsfonds te onderzoeken op basis van een in de Militaire Spectator beschreven concept? Is de mogelijkheid om enkele pilotprojecten te starten inmiddels voldoende bekeken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wanneer kan de Kamer nadere informatie verwachten?
- 36 Hoe vaak heeft u de ministerraad gemist vanwege verplichtingen in binnen- en buitenland?
- 37 Bent u, in navolging van het «sorry» van de Minister-President, bereid uw excuses aan te bieden voor de bezuinigingen op Defensie door dit kabinet? Zo nee, waarom niet?
- 38 Hoe beoordeelt u het feit dat België, in tegenstelling tot Nederland onder dit kabinet, met een strategische visie gekomen is, die voorziet in een groei van de defensie-inspanning tegen 2030, die zich zal situeren tussen het huidig gemiddelde van de Europese NAVO-lidstaten zonder de kernmachten en het algemeen gemiddelde van de Europese NAVO-lidstaten? Waarom is het niet gelukt om zo'n groeipad voor Nederland op te stellen, maar komt u niet verder dan het schetsen van vervolgstappen die u niet invult?
- 39 Wanneer zijn de resultaten bekend van het lopende onderzoek naar twee incidenten van Nederlandse militaire acties in de strijd tegen ISIS in Irak en Syrië waarbij mogelijk burgerslachtoffers zijn gevallen?
- 40 In het begrotingsjaar 2016 neemt u tijdelijke maatregelen voor een bedrag van ongeveer 85 miljoen euro. Welk deel van de extra 197 miljoen euro in 2017 is nodig om een einde te maken aan deze tijdelijke maatregelen? Zijn de aanvullende 197 miljoen euro voldoende om tijdelijke maatregelen zoals in 2016 in 2017 niet meer te hoeven nemen?
- 41 Hoe beoordeelt u het standpunt van de CDS (<https://www.defensie.nl/organisatie/bestuursstaf/inhoud/cds/weblog/2016/samen-de-schouders-eronder>) dat Defensie zich op een «dieptepunt» bevindt na 25 jaar daling van het budget, terwijl u in september 2014 al sprak van een «trendbreuk» (http://www.telegraaf.nl/binnenland/prinsjesdag2014/23087530/___Urgente_problemen_aanpakken_.html)? Is de situatie bij Defensie nu nog ernstiger dan in 2014?
- 42 Bent u bereid, in navolging van uw voorganger, te pleiten voor herinvoering van de Staatssecretaris van Defensie vanaf de volgende kabinetsperiode? Zo nee, waarom niet?
- 43 Hoe ontwikkelt de defensiebegroting zich de komende jaren, uitgedrukt als percentage van het BBP?
- 44 Kunt u het bedrag aangeven dat defensie jaarlijks in totaal besteedt aan cyberdefensie/cyberveiligheid en kunt u tevens aangeven hoe dat bedrag zich de komende jaren ontwikkelt?
- 45 Beschikt u over voldoende manschappen en materieel om, indien noodzakelijk, alle Nederlandse grenzen te bewaken en beveiligen en deze taak voor een langere periode voort te zetten?
- 46 Wanneer verwacht u dat de krijgsmacht weer volledig kan voldoen aan de eerste inzetbaarheidsdoelstelling, namelijk de verdediging van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied?

- Nr. Vraag
- 47 Waarom stelt u verdere vervolgstappen in het kader van een meerjarig perspectief onder meer afhankelijk van de internationale veiligheidssituatie? Hoeveel onveiliger moet het worden? Of verwacht u dat het zoveel veiliger kan worden dat een vervolgstap als versterking van de ondersteunende capaciteiten niet meer nodig is?
- 48 Kunt u een gespecificeerd overzicht geven van waarin de extra middelen vanaf 2014 zijn geïnvesteerd? Kunt u daarbij uitsplitsen tussen «verhogen materiële gereedheid», «verhogen personele gereedheid», «verhogen geoefendheid», «overige ondersteuning en bedrijfsvoering» en «verhoging investeringsbudget»?
- 49 Van welke mate van (toekomstige) inzet van de krijgsmacht is uitgegaan bij de prognose dat in 2021 de basisgereedheid weer op orde is?
- 50 Is de aanvullende 197 miljoen euro voldoende om tijdelijke maatregelen zoals in 2016 in 2017 niet meer te hoeven nemen?
- 51 Welke bedragen, uitgesplitst in jaren, zijn voor de komende periode nodig om het Defensiebudget op hetzelfde niveau te krijgen als het Europees gemiddelde?
- 52 Kunt u de 103 miljoen euro die wordt geïnvesteerd in het oplossen van de Rijksbrede ruilvoetproblematiek toelichten? Waar is deze terug te vinden op de begroting? Hoe is deze verdeeld over de verschillende krijgsmachtdelen? Gaat het hier om een incidentele of een structurele investering?
- 53 Kunt u toelichten hoe 197 miljoen euro voor versterking van de basisgereedheid precies wordt ingezet? Welke voorraden worden bijvoorbeeld aangevuld? Welke reserveonderdelen worden gekocht? Welke capaciteiten worden versterkt?
- 54 Kunt u aangeven wanneer de basisgereedheid van de krijgsmacht volledig op orde is, gezien het feit dat pas in 2021 de intensivering voor de volle omvang beschikbaar komt voor het versterken van de basisgereedheid? Kunt u daarbij een jaartal noemen?
- 55 Kunt u de 20 miljoen euro ten behoeve van de implementatie van de WiV nader toelichten? Klopt dit wel, gezien feit dat Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) nog niet eens is gewijzigd? Waar is dit op de begroting terug te vinden? Op welk artikel is deze 20 miljoen euro toegevoegd? Aan welke afdeling of dienst komt deze 20 miljoen ten goede? Per wanneer worden deze middelen toegevoegd en uit welk budget wordt dit betaald? Gaat het om een interne herschikking? Zo ja, kunt u deze herschikking toelichten?
- 56 Wat is de reden dat dit de 20 miljoen euro ten behoeve van de implementatie van de Wiv nergens inhoudelijk wordt toegelicht, behoudens het drieregelig zinnetje? Kunt u dit alsnog doen?
- 57 Hoe lang gaat het duren voordat de basisgereedheid van eenheden, die niet gereed moeten worden gesteld voor inzet, volledig op orde is? Klopt het dat met de thans voorziene intensiveringen de basisgereedheid van deze eenheden pas ver na 2021 volledig op peil zal zijn?
- 58 Waarom gaat het «enige jaren duren» voordat de effecten van het extra budget ook daadwerkelijk in volle omvang voelbaar zijn? In hoeverre bent u hier zelf mede debet aan, vanwege de problemen binnen de verwervings- en logistieke keten?
- 59 Waarom stelt u verdere vervolgstappen in het kader van een meerjarig perspectief voor Defensie afhankelijk van de veiligheidssituatie? Hoeveel onveiliger moet het worden? Waarom stelt u het niet andersom: verdere versterking is nodig, tenzij de veiligheidssituatie wezenlijk verbetert?

- Nr. Vraag
- 60 Kunt u u een financieel overzicht geven van bezuinigingen en toevoegingen met betrekking tot het Defensiebudget vanaf 2011?
- 61 Wanneer is de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) klaar?
- 62 Zal het bedrag van 20 miljoen euro, dat het kabinet structureel voor de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten aanpassen (Wiv) vrijmaakt, naar Defensie vloeien als de wet is aangenomen of wordt dit bedrag verdeeld over verschillende departementen?
- 63 Zijn voor het op orde brengen van de basisgereedheid in 2021 nog aanvullende investeringen nodig in ondersteuning en investeringen of is de prognose dat de basisgereedheid in 2021 op orde is, onafhankelijk van verdere investeringen in ondersteuning en investeringen?
- 64 Kunt u uw «disclaimer» nader toelichten dat «het voor zich spreekt dat het totale gereedstellingsproces mede afhankelijk is van inzet van eenheden, voldoende en adequate ondersteuning en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.»? Van welke mate van (toekomstige) inzet van de krijgsmacht is uitgegaan bij de prognose dat in 2021 de basisgereedheid weer op orde is? Welke invloed heeft de slijtageslag in Mali op het tempo waarin u de basisgereedheid weer volledig op orde kunt brengen?
- 65 Waarom wordt gesproken van een intensivering van 300 miljoen euro terwijl tevens wordt aangegeven dat er eerst nog 103 miljoen euro afgaat? Is de 300 miljoen structureel en de 103 miljoen niet?
- 66 Kunt u aangeven waarom het waarborgen van de veiligheid van EU-grondgebied expliciet wordt genoemd onder de eerste van de drie strategische opgaven, terwijl in eerdere begrotingen alleen werd gesproken over de verdediging van het «eigen en bondgenootschappelijk grondgebied»?
- 67 Wordt een deel van het extra budget geïnvesteerd in de personele en materiele gereedheid van defensie in het cyberdomein? Zo ja, welk deel?
- 68 Welk deel van de 197 miljoen euro om de basisgereedheid van de krijgsmacht op orde te brengen, komt ten goede aan het verbeteren van de gereedheid van de Koninklijke Marechaussee (KMar)?
- 69 Hoe beoordeelt u de schatting (<https://fd.nl/opinie/1168623/krijgsmacht-staat-er-na-periode-hennis-slecht-voor>) dat de hogere defensie-inflatie (prijsstijgingen van materieel en munitie) jaarlijks 160 miljoen euro bedraagt, waarvoor u nog steeds niet gecompenseerd wordt? Moet hieruit afgeleid worden dat uw koopkracht niet of nauwelijks stijgt als u er 197 miljoen euro bij krijgt?
- 70 Wat is de prognose aan valutatekortingen voor 2016, 2017 en 2018? In hoeverre is het incidentele extra bedrag van 40 miljoen euro voldoende om deze tekorten aan te vullen en/of moeten eventuele tekorten door u zelf worden aangevuld? Kunt u aangeven hoe u deze tekorten gaat aanvullen en wat de consequenties hiervan zijn voor Defensie?
- 71 Kunt u een overzicht geven van welke prijsbijstellingen de afgelopen 5 jaar aan uw ministerie zijn uitgekeerd? Was dit voldoende om prijsstijgingen op de internationale defensiemarkt te compenseren? Als dit niet voldoende was, kunt u inzichtelijk maken hoe groot de verschillen waren per jaar afzonderlijk? Hoe zijn die tekorten opgevangen?
- 72 Hoe groot is het tekort van de komende 15 jaar om te kunnen voorzien in de investeringsbehoefte voor vervanging en vernieuwing? Wat zijn hiervan de consequenties? Aan welke oplossingen wordt gedacht?

Nr.	Vraag
73	Waarom is ervoor gekozen in totaal 350 miljoen euro aan investeringen door te schuiven naar volgende jaren als de investeringsbehoefte op dit moment groter is dan het beschikbare budget?
74	Hoe kan het dat u stelt dat de investeringsbehoefte groter is dan het beschikbare budget en tegelijkertijd 350 miljoen euro aan investeringen doorschuift naar volgende jaren?
75	Wat is het verschil tussen een prijsbijstelling en het effect van valutakoersen?
76	Wie of wat bepaalt de prijsbijstelling en op basis waarvan?
77	In hoeverre is de eenmalige reservering van 40 miljoen euro voor valutaschommelingen voldoende voor Defensie, aangezien u zelf aangeeft dat Defensie deze reservering verder zelf aanvult? Welk bedrag moet u in 2017 zelf aanvullen?
78	Als de NAVO en EU vervanging, vernieuwing en versterking van de wapensystemen zo belangrijk vinden, in hoeverre zijn deze bondgenootschappen dan bereid om dit samen te doen in plaats van ieder voor zich?
79	Waarom maakt u niet duidelijk in welke mate met het extra budget in voldoende en adequate ondersteuning wordt geïnvesteerd? Hoeveel extra budget is nodig om de ondersteuning op een «voldoende en adequaat» niveau te krijgen?
80	De begroting geeft aan dat eenmalig 40 miljoen euro wordt vrijgemaakt om valutaschommelingen te compenseren. Wat is de prognose aan valuta tekorten voor 2016 en 2017? Kan inzichtelijk gemaakt worden vanuit welke begrotingsreserveringen voor 2016 en 2017 u de eventuele tekorten aanvult, en wat de bredere consequenties hiervan zijn voor Defensie?
81	Wat is de investeringsbehoefte in euro's om de benodigde vernieuwingen, instandhoudingsprogramma's en vervangingen te volbrengen gedurende de komende vijftien jaar en hoe verhoudt dit zich tot het nu beschikbare budget?
82	Kunt u een aantal concrete maatregelen noemen die u gaat nemen naar aanleiding van de genoemde punten in het kader van meerjarig perspectief?
83	Komen er nog specifieke maatregelen voor de JSF in het kader van valutarisico, nu er eenmalig 40 miljoen euro vrij gemaakt wordt om het valutarisico af te dekken?
84	Welke concrete stappen neemt u voor een verbeterde inrichting van de en regie over de reserveonderdelenketen?
85	Welke concrete stappen neemt u voor de verbetering van de beschikbaarheid van reservedelen?
86	Hoe gaat u de leverbetrouwbaarheid van reserveonderdelen die vaak nodig zijn in het onderhoudsproces versnellen?
87	Waarom worden de aanvullende maatregelen ter verbetering van de materiele gereedheid nu pas genomen?
88	Wat zijn de kerntaken van de gevechtseenheden? Wat is de relatie tussen de vulling van de eenheden en het ontstaan van meer ruimte bij gevechtseenheden voor het uitvoeren van de kerntaken?
89	Wat zijn de verscherpte eisen van de NAVO aan de bondgenoten? Waarom kan er niet op dit moment, maar pas na het verhogen van de materiele gereedheid worden voldaan aan deze eisen?
90	Wanneer verwacht u het resultaat van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar het zo doelmatig en effectief mogelijk inrichten van het gereedstellingsproces? Welke problemen ervaart u nu in het gereedstellingsproces?

Nr.	Vraag
91	Kunt u nader toelichten wat u bedoelt met de verdere verbetering van de vulling van eenheden binnen de budgettaire kaders? Heeft u het streven naar 100% vulling losgelaten omdat u de middelen niet heeft?
92	Welk totaal budget is er nu voor alle IT-veranderingen (ERP, vernieuwing IT-infrastructuur etc.) opgenomen voor de komende jaren?
93	Staan de vijf prioriteiten voor 2017 ook in de volgorde van belangrijkheid?
94	Hoe ziet de toenemende beschikbaarheid van reservedelen eruit? Op welke termijn zal de beschikbaarheid van reservedelen op een acceptabel niveau zijn en geldt dit dan voor alle reservedelen?
95	Welk gevolg heeft het met voorrang werken aan de beschikbaarheid van materieel voor eenheden die zullen worden ingezet voor het personeel van die eenheden? Heeft dit gevolgen voor de trainingen van deze eenheden? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?
96	Gaat u ook internationaal samenwerken bij het onderzoek, ontwikkeling en innovatie? Kan het internationaal samenwerking met bondgenoten en/of in EU-verband op het gebied van innovatie en ontwikkeling, het eventueel delen van kennis en innovatie, financiële en inhoudelijke voordelen opleveren? Zo nee, waarom niet?
97	Hoe lang gaat het precies duren voordat het effect van de intensiveringen in volle omvang voelbaar zijn?
98	Wanneer zijn alle gewenste instandhoudingsanalyses klaar? Wat is de planning hiervoor?
99	Is er enig zicht wanneer de instandhoudingsanalyses worden uitgevoerd en wanneer het resultaat verwacht wordt?
100	Wat verstaat u onder defensieve activiteiten in het cyberdomein?
101	Wat verstaat u onder offensieve activiteiten in het cyberdomein?
102	Hoe verhoudt het verzamelen van big data zich met privacywetgeving?
103	In hoeverre verhoogt de afhankelijkheid van IT-systemen de kwetsbaarheid van de organisatie?
104	In hoeverre zijn andere departementen verantwoordelijk voor een offensieve en/of defensieve mogelijkheden in het cyberdomein, of is dit allemaal uitsluitend het domein van defensie?
105	Welke kosten zijn er verbonden aan een Future Force Conference, en is dit geen activiteit die past in de gezamenlijkheid van de NAVO of EU?
106	Wat bedoelt u met «de intentie» om met andere departementen samen te werken? Is dat niet gewoon noodzakelijk of gewenst (zowel financieel als beleidstechnisch)? Waar hangt een definitieve samenwerking voor Defensie dan vanaf?
107	Ligt de evaluatie van de defensie cyberstrategie op schema? Kunt u wat exacter aangeven wanneer de Kamer de evaluatie mag ontvangen in 2017?
108	Vindt er momenteel geen samenwerking plaats met uw collega's, daar u aangeeft de intentie te hebben om samen met uw collega's van Buitenlandse Zaken en Veiligheid en Justitie samen te werken in het kader van het defensie veiligheidsnetwerk?
109	Wat betekent de vertraging van de studie ter voorbereiding op de vervanging van de maritieme mijnenbestrijdingscapaciteit voor de planning met betrekking tot de vervanging van de mijnenjagers? Hoeveel langer blijft Defensie doorvaren met de Alkmaar-klasse mijnenjagers, die nu al zo'n dertig jaar oud zijn?

Nr.	Vraag
110	Bent u, in het licht van de vertraging van de studie ter voorbereiding op de vervanging van de maritieme mijnenbestrijdingscapaciteit, alsmede de leeftijd van de Alkmaar-klasse mijnenjagers, bereid een levensduuronderzoek uit te voeren om vast te stellen wanneer de huidige middelen niet meer in nationaal of bondgenootschappelijk verband ingezet kunnen worden, alsmede om de gevolgen voor de exploitatiekosten, inzetbaarheid en levensduurverlengend onderhoud in kaart te brengen? Zo nee, waarom niet?
111	Wat is de resterende levensduur van de mijnenjagers? Wanneer kunnen de mijnenjagers niet meer in nationaal of bondgenootschappelijk verband ingezet worden? Wat is kostentechnisch het beste moment om de mijnenjagers te vervangen?
112	Bent u, nu u de studie ter voorbereiding op de vervanging van de maritieme mijnenbestrijdingscapaciteit vertraagd heeft en Defensie dus langer zal moeten doorvaren met de huidige Alkmaar-klasse mijnenjagers, bereid om de vier mijnenjagers die nu in de verkoop staan, niet te verkopen maar aan te houden, tenminste als reserve? Zo nee, waarom niet?
113	Kunt u uitgebreid toelichten waarom de studie vervanging onderzeeboten nu beter aansluit op de verwachte realisatie? In hoeverre heeft u de geraamde uitgaven verhoogd in vergelijking met de begroting 2016?
114	Zal er bij het werken aan de materieelprojecten ook aandacht zijn voor de werkgelegenheid, beschikbare kennis en innovatie in Nederland? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?
115	Neemt u de baten voor de Nederlandse samenleving als geheel in ogenschouw bij de aan- cq. uitbesteding van de diverse projecten? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?
116	Gaat u nu de studie ter voorbereiding op de vervanging van de maritieme mijnenbestrijdingscapaciteit is vertraagd een levensduuronderzoek van de huidige maritieme mijnenbestrijdingscapaciteit uitvoeren, zodat kan worden vastgesteld wanneer de huidige middelen niet meer in nationaal of bondgenootschappelijk verband kunnen worden ingezet? Zo nee, waarom niet?
117	Kunt u een overzicht in tabelvorm geven van alle materieelprojecten die in 2017 vertraagd worden? Voor welk bedrag in totaal wordt er doorgeschoven naar latere jaren?
118	Kunt u cijfermatig en in tabelvorm aangeven wat er ten opzichte van de defensiebegroting 2016 is veranderd aan de ramingen voor het project Multi Role Tanker Transport (MRTT) waardoor een «herschikking» noodzakelijk was?
119	Wat heeft u gedaan met de snoeiharde kritiek van de NAVO op Nederland in de NATO Defence Planning Capability Review, die u op 24 maart 2016 openbaar maakte? Op welke wijze en binnen welke termijn komt u aan deze kritiek tegemoet?
120	Waarom noemt u de NAVO-afspraken op de Top in Wales in het geheel niet? Bent u bereid jaarlijks in de begroting te rapporteren over de implementatie van de afspraak om de Defensie-uitgaven als percentage van het BBP in tien jaar tijd te laten groeien in de richting van de NAVO-norm? Zo nee, waarom niet?
121	Heeft Nederland ook militaire samenwerkingsovereenkomsten gesloten met Frankrijk of zijn dergelijke samenwerkingsovereenkomsten in voorbereiding? Zo ja, welke?
122	Kan Nederland nog voldoende materieel en personeel aanbieden voor oefeningen en inzet in NAVO-verband? Biedt Nederland in verhouding tot de defensiebegroting meer of minder capaciteit aan dan andere NAVO-bondgenoten?

- Nr. Vraag
- 123 In hoeverre is sprake van financiële duurzaamheid, naar een realistisch evenwicht tussen doelstellingen, capaciteiten en middelen? Herinnert u zich de kritiek van de Algemene Rekenkamer, dat Defensie een «niet vol te houden wissel op zichzelf trekt» en dat ook in 2016 middelen en ambities van Defensie nog niet met elkaar in evenwicht zijn, alsmede dat het onbekend is wanneer dit evenwicht wel wordt bereikt. (http://www.rekenkamer.nl/Publicaties/Onderzoeksrapporten/Introducties/2015/10/Aandachtspunten_bij_de_ontwerpbegroting_2016_van_het_Ministerie_van_Defensie)?
- 124 Hoe denkt u de openheid, transparantie, praten over voorgenomen veranderingen van nationale begrotingen etc., binnen de NAVO en EU blijvend op de agenda te krijgen?
- 125 Wat gaat u nog meer doen dan landen aanspreken op hun verantwoordelijkheid?
- 126 In hoeverre neemt u bij de NAVO ook de opmerking van de Algemene Rekenkamer mee over bijvoorbeeld transparantie van het gevoerde beleid?
- 127 Kunt u een totaaloverzicht geven van NAVO-missies, waarin per missie de deelnemende landen staan en er wordt aangegeven hoe zij aan deze missies meedoen (personeel en kosten per land)?
- 128 Kunt u een totaaloverzicht geven van EU-missies, waarin per missie de deelnemende landen staan en er wordt aangegeven hoe zij aan deze missies meedoen (personeel en kosten per land)?
- 129 Wat is een realistisch evenwicht tussen doelstellingen, capaciteiten en middelen? Is het hierbij doel om te voldoen aan de personele en materiële gereedheids- en geoefendheidseisen van de NAVO?
- 130 Hoeveel extra geld gaat er van de 197 miljoen euro naar reservisten? Waarom geeft u hierover geen enkele duidelijkheid in de begroting?
- 131 Waarom gaat u bij de begroting in het geheel niet in op de motie Knops c.s. (34 300-X, nr. 25) die oproept om met kracht het reservisten-beleid voort te zetten, de groeiende inzet van reservisten voluit te accommoderen binnen de Defensieorganisatie en af te zien van toekomstige bezuinigingen of tijdelijke beheersmaatregelen ten koste van reservisten en de motie Knops c.s. (34 300-X, nr. 121) die oproept om met meer urgentie en tempo de huidige knelpunten bij de reservisten op te lossen? Hoe kan de Kamer de begroting amenderen als u geen enkel inzicht geeft in uitgaven voor reservisten?
- 132 Hoeveel is voor 2017 totaal begroot voor reservisten? Kunt u dat uitsplitsen per Defensieonderdeel en afzetten tegen de uitgaven in 2015 en 2016? Verwacht u dat het budget in 2017 voldoende hoog is, zodat geen oefenstop nodig zal zijn zoals in 2015?
- 133 Kunt u uitleggen dat ondanks het streven naar een nieuwe arbeidsvoorwaardenovereenkomst de onderhandelingen met de bonden recent zijn gestaakt?
- 134 Welke onderdelen uit het arbeidsvoorwaardenpakket waren voor u reden de onderhandelingen met de bonden over de nieuwe arbeidsvoorwaarden op te schorten?
- 135 Bent u naast het overleg met de centrales ook in overleg met de overige leden van het kabinet over de AOW-problematiek die specifiek is voor defensie?

- Nr. Vraag
- 136 Gaat u aanvullend op het hier geformuleerde beleid met betrekking tot financiële duurzaamheid, naast het verbeteren van inzicht en kostenbeheersing, ook onderzoeken hoe de beperkte middelen effectiever kunnen worden ingezet, door bijvoorbeeld technologische vernieuwing en vervanging van verouderd materieel en/of het inschakelen van de industrie om onderhoudstaken uit te voeren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wanneer en hoe gaat u de Kamer informeren over deze mogelijkheden die kunnen bijdragen aan meer financiële duurzaamheid?
- 137 Waarom is de prijsindex van het Verenigd Koninkrijk voor Defensie een goed voorbeeld? Laat u het CBS ook naar andere modellen kijken?
- 138 Wanneer denkt u de principes/systematiek voor uw reserveringen nader uitgewerkt te hebben?
- 139 Welke financiële ruimte heeft u om te streven naar een nieuw arbeidsvoorwaardenovereenkomst?
- 140 In hoeverre vormt het aanpassen van het loonhuis/de loonstructuur van Defensie een onderdeel van gesprek met betrekking tot het vinden van geschikt personeel, of het binden en motiveren van goed personeel? Staat u open voor een aanpassing van de loonstructuur?
- 141 Aan welke «aanpassingen in het flexibel personeelssysteem» wordt gedacht? Wordt hierbij de problematiek betrokken dat er nauwelijks nog doorstroom plaatsvindt van fase 2 naar fase 3 en er veel irreguliere uitstroom is?
- 142 U streeft naar een robuuste duurzame (meerjarige) begroting gebaseerd op de inzetbaarheids- en gereedheidsdoelstellingen binnen de beschikbaar gestelde middelen. Wat is het dominante uitgangspunt: de inzetbaarheidsdoelstellingen gebaseerd op de internationale veiligheidssituatie vertaald vanuit de NAVO in eisen, of het beschikbare budget voor Defensie?
- 143 Is het technisch mogelijk om in de toekomst minder kwetsbaar te worden voor valutaschommelingen door aan te besteden binnen de eurozone?
- 144 Kunt u een actuele stand van zaken geven van de aantallen aan tekorten in technisch personeel, uitgesplitst per defensieonderdeel? Hoe verschilt het actuele beeld ten opzichte van vorig jaar?
- 145 Wat bedoelt u met de mobiliteit van burgerpersoneel?
- 146 Welke en in hoeverre zijn de inzetbaarheidsdoelstellingen al ingevuld door de voorziene inzet van de krijgsmacht in 2017? Welke ruimte voor inzet blijft er over nadat invulling is gegeven aan de voorziene inzet van de krijgsmacht in 2017?
- 147 Hoe lang is er al sprake van schaars technisch en medisch personeel? Welke acties zijn er de afgelopen jaren uitgevoerd en waarom hebben deze geen succes gehad?
- 148 In hoeverre kunnen en willen oud-militairen, die overbodig zijn geworden, instromen bij de politie?
- 149 Welke schepen worden in 2017 ingezet als stationsschip in de West? Bent u bereid, vanwege de toegenomen dreiging vanuit Venezuela, fregatten in te zetten in plaats van Oceangoing Patrol Vessels (OPV)? Zo nee, waarom niet?

- Nr. Vraag
- 150 Vindt u dat de krijgsmacht op dit moment gereed is voor haar verdedigingsbijdrage aan de NAVO als bijna alle infanteriecompagnieën slechts voor twee derde zijn gevuld, de inzetbaarheid van het pantserinfanteriegevechtsvoertuig CV 90 en de (slechts 18) pantserhouwitsers laag is, de marine grote delen van het personeel «rondpompt» om de wel inzetbare schepen te bemannen en de luchtmachtpiloten niet Full Operational Capable zijn? Kunt u dit uitgebreid toelichten?
- 151 Welke maatregelen heeft de Nederlandse regering genomen ter uitvoering van motie Sjoerdsma c.s. (27 925, nr. 576)?
- 152 Welke maatregelen zorgen ervoor dat de transparantie over de gezamenlijke Nederlandse en Belgische militaire bijdrage aan de strijd tegen ISIS, waaronder transparantie over de locatie, tijdstip en het aantal burgerslachtoffers van deze militaire bijdrage, wordt verbeterd? Kunt u dit toelichten?
- 153 Welke andere transparantiemaatregelen heeft de regering genomen naast hetgeen verzocht werd in motie Sjoerdsma c.s. (27 925, nr. 576)? Kunt u dit toelichten?
- 154 Welke verschillen tussen de leden van de internationale anti-ISIS coalitie zijn er volgens u in openheid over locatie, tijdstip en het aantal burgerslachtoffers die gevallen zijn door toedoen van militaire acties van de anti-ISIS coalitie?
- 155 Op welke wijze verklaart u het verschil in openheid over locatie, tijdstip en het aantal mogelijke gevallen van burgerslachtoffers, die gevallen zijn in de context van de militaire bijdrage aan de strijd tegen ISIS tussen Nederland enerzijds, Nederland en België anderzijds en de overige leden van de internationale anti-ISIS coalitie?
- 156 Heeft u de gevallen onderzocht waar mogelijk burgerslachtoffers zijn veroorzaakt door de Nederlandse bijdrage aan de internationale coalitie in de strijd tegen ISIS? Zo ja, hoeveel? Zo nee, waarom niet? Kunt u dit toelichten?
- 157 Heeft u een inschatting gemaakt van het aantal mogelijke burgerslachtoffers dat veroorzaakt is door de Nederlandse bijdrage aan de internationale coalitie in de strijd tegen ISIS in Irak en Syrië? Zo ja, hoeveel burgerslachtoffers zijn mogelijk gevallen? Zo nee, waarom is geen inschatting gemaakt? Kunt u dit toelichten?
- 158 Hoeveel onderzoeken heeft u sinds 2014 uitgevoerd naar mogelijke gevallen van burgerslachtoffers door Nederlandse militaire acties in de strijd tegen ISIS in Irak en Syrië? Wat zijn de bevindingen daarvan?
- 159 Welke netwerken kunnen er verdedigd worden met de cybercapaciteit van Defensie, uitsluitend de eigen infrastructuur of ook vitale Nederlandse en bondgenootschappelijke infrastructuur?
- 160 Welke netwerken kunnen met de defensieve capaciteit worden verdedigd? Gaat het dan om uitsluitend de eigen infrastructuur of ook vitale Nederlandse en bondgenootschappelijke infrastructuur?
- 161 Hoe ontwikkel(d)en de Defensie-uitgaven zich als percentage van het BBP in de jaren 2014 tot en met 2021? In hoeverre is sprake van een «trendbreuk» als het gaat om het percentage van Defensie-uitgaven?
- 162 Hoe ontwikkelen de Defensie-uitgaven zich als percentage van het BBP in de jaren tot en met 2021? Is een daling in strijd met de afspraken op de NAVO Top in Wales, om de Defensie-uitgaven in tien jaar tijd toe te laten groeien in de richting van de NAVO-norm?

- Nr. Vraag
- 163 Op pagina 18 van de begroting staat gespecificeerd waar extra middelen (197 miljoen euro) vanaf 2017 in worden geïnvesteerd. Kunt u die bedragen verder specificeren door per krijgsmachtsonderdeel aan te geven waar het geld aan wordt besteed? In hoeverre worden bestaande knelpunten hiermee opgelost? Welke knelpunten blijven vooralsnog bestaan?
- 164 Hoeveel geld is additioneel nodig – bovenop de 197 miljoen euro die voor 2017 is vrijgemaakt – om de geoefendheid, basisgereedheid en inzetgereedheid van de krijgsmacht volledig te herstellen, uitgaande van het huidige ambitieniveau?
- 165 Hoeveel bedragen de Defensie-uitgaven als percentage van het BBP in 2017 tot en met 2021 als de 60 miljoen euro, die jaarlijks bij de Voorjaarsnota wordt overgeheveld naar de Ministers van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, op de begroting in mindering wordt gebracht?
- 166 Op welke positie bungelt Nederland binnen de NAVO als het gaat om Defensie-uitgaven als percentage van het BBP? Wat vindt u van deze positie?
- 167 Waarom is het financieel model op hoofdlijnen, zoals genoemd in uw brief van 21 juni 2016 (31 125, nr. 68), waarin binnen de huidige kaders van de defensiebegroting op het terrein van IT-exploitatie en investeringen, een eerste raming van het benodigde budget is opgenomen, waarbij ook rekening is gehouden met extra kosten voor de periode waarin er naar verwachting sprake zal zijn van dubbele beheerslasten (gelijktijdig gebruik van huidige en nieuwe infrastructuur) aangepast en verhoogd met de middelen uit de intensivering van 300 miljoen euro voor het versterken van de basisgereedheid?
- 168 Was het door Defensie gehanteerde financieel model ontoereikend, ondanks de dubbele IT-beheerslasten die al in het model meegenomen waren? Zo ja, welke oorzaken maken dat het oorspronkelijke financieel model de jaren 2017 tot en met 2020 met respectievelijk 21, 19, 17 en 15 miljoen euro verhoogd dient te worden?
- 169 Op welke wijze komt de extra 21 miljoen euro voor het risico van bijdragen aan dubbele beheerslasten IT ten goede aan de versterking van de basisgereedheid van de krijgsmacht?
- 170 Wat zijn de consequenties van de bezuiniging op het Budget voor Internationale Veiligheid (BIV) van 2,6 miljoen euro? Resteert voldoende budget voor de uitvoering van missies, in het licht ook van de eerdere verhoging van het BIV met 60 miljoen euro?
- 171 Klopt het dat het bedrag van 45,9 miljoen euro dat geraamd is voor de personele gereedheid geen uitbreiding van het functiebestand in 2017 inhoudt, maar uitsluitend bedoeld is om de ondervulling binnen het huidige functiebestand aan te vullen?
- 172 Kan aangegeven worden hoe de noodzakelijke krijgsmacht eruit moet zien, uitgaande van de binnen de NAVO gewenste «risk & burden sharing» wat neerkomt op minimaal 1,43% BBP, en oplopend naar de NAVO-norm en «Wales-belofte» van 2% BBP?
- 173 Bij welke eenheden wordt de vulling van de eenheden verder verbeterd? Bij welke eenheden wordt in 2017 geïnvesteerd in reservedelen en onderhoud? Hoeveel extra budget wordt ter beschikking gesteld voor meer brandstof?
- 174 Is de voorziening voor de dubbele beheerslasten IT niet al meegenomen in het financieel model zoals vermeld in de brief van 21 juni 2016 (31 125, nr. 68)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom dient het oorspronkelijke financieel model nu verhoogd te worden?

Nr.	Vraag
175	Binnen welke termijn zullen de resterende beperkingen in de basisgereedheid zijn weggenomen van alle operationele eenheden, aangezien u prioriteit geeft aan eenheden die gereed moeten worden gesteld voor inzet, alsmede een deel van de intensivering reserveert voor modernisering IT en de intensivering daardoor pas in 2021 in volle omvang beschikbaar komt voor de versterking van de basisgereedheid?
176	Wie is de eigenaar van de door defensie in te huren oefen- en schietterreinen?
177	Welk deel van de genoemde bedrag is bedoeld voor het inhuren van oefen- en schietterreinen?
178	Waaruit bestaat de niet juridische verplichte uitgaven bestemd voor transport, gebruik en onderhouden infrastructuur? Kunt u het bedrag van 55 miljoen euro voor transport en het bedrag van 252 miljoen euro voor gebruik en onderhouden infrastructuur nader specificeren?
179	Klopt het dat de exploitatie van de Kromhoutkazerne 53 miljoen euro per jaar kost?
180	In hoeverre wordt de capaciteit van de Kromhoutkazerne op dit moment benut? Wat bedraagt het vullingspercentage? Voor hoeveel procent staat de Kromhoutkazerne nog leeg?
181	Hoeveel mensen zijn er werkzaam op de Kromhoutkazerne?
182	Wanneer mag de beleidsdoorlichting van Artikel 1 (Inzet) en Artikel 2 (CZSK) verwacht worden?
183	Hoe beoordeelt u het voornemen van België (De Strategische Visie voor Defensie, 29 juni 2016) om zes nieuwe mijnenbestrijdingsschepen te verwerven met een mijnenbestrijdingstoolbox, die een toekomstgericht gebruikconcept toelaten en de komende decennia makkelijk kunnen inspelen op nieuwe technologische evoluties? Is Nederland nog wel in staat om gezamenlijk met België mijnenbestrijdingsschepen te verwerven, nu u de studie ter voorbereiding op de vervanging van de maritieme mijnenbestrijdingscapaciteit en de verwerving heeft vertraagd?
184	Wat betekenen het alsnog invoeren van missies naar Mali en ISIS voor de bedrijfsvoering van Defensie, het versterken van de basisgereedheid en de inzet van snelle interventiemachten?
185	Hoe verhouden de genoemde drie Strategische Opgaven (Kamerstuk 33 763, nr. 98, p1) zich tot de taken van de Krijgsmacht zoals beschreven in de begroting?
186	Hoe verhoudt het budget crisisbeheersingsoperaties in 2017 ter hoogte van 203.200.000 euro, zoals vermeld op pagina 27 van de begroting, zich tot de uitgaven aan missies in 2017 ter hoogte van 93.494.000 euro, zoals vermeld op pagina 28 van de begroting? Betekent dit dat er nog bijna 110.000.000 euro beschikbaar is voor crisisbeheersingsoperaties in 2017? Kunt u een toelichting geven op dit verschil?
187	Kunt u een overzicht geven van de inzet van het aantal Vessel Protection Detachments (VPD) van de afgelopen vijf jaar, inclusief de actuele stand van zaken voor 2016?
188	Zitten in de bedragen die genoemd worden op pagina 28 over internationale missies alle kosten opgenomen? In hoeverre wordt extra slijtage meegerekend? In hoeverre houden de bedragen rekening met tegenslagen, bijvoorbeeld door een verlies van materieel of personeel?
189	Een team van een Vessel Protection Detachment (VPD) bestaat uit 11 personen. Kunt u voor ieder van deze 11 personen toelichten welke functie wordt bekleed in het VPD-team?

Nr.	Vraag
190	Welk deel van de uitgaven aan contributies is bestemd voor de NAVO en welke operaties en/of activiteiten worden met dat bedrag bekostigd?
191	Welke deel van de uitgaven aan contributies is bestemd voor de EU en welke operaties en activiteiten worden met dat bedrag bekostigd?
192	Wordt de bijdrage aan de Enhanced Forward Presence Litouwen gefinancierd vanuit het BIV? Zo nee, hoe dan wel en in hoeverre gaat dit ten koste van gereedstellingsbudgetten binnen de reguliere defensiebegroting?
193	Beschikt de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD) nog wel over voldoende inzetbaar en geschikt materieel om het geprognosticeerde aantal van 1900 ruimingen veilig en succesvol uit te voeren?
194	Is het juist dat de capaciteiten die in de tabel zijn opgenomen, waarvan de norm-OG en de OG2017 gelijk zijn, echter waarvan de «verwachting behalen norm-OG» een later jaar is, deze capaciteiten wel inzetbaar zijn, maar beperkt? Zo ja, kunt u per onderdeel aangeven waaruit deze beperkingen dan bestaan? Zo nee, hoe moet de toelichting bij deze tabel dan gelezen worden en wat verklaart het verschil tussen de norm-OG, OG2017 en verwachting behalen norm-OG?
195	Hoe wordt de inzet van de JSS Karel Doorman vervangen, nu deze door het defect in de motoren tot eind 2017 uit gebruik is gehaald? Blijven hierbij knelpunten bestaan? Zo ja, welke?
196	Wat is er de oorzaak van dat het herstel van de motoren van het JSS tot eind 2017 gaat duren?
197	Kunt u verklaren waarom de gereedstellingskosten dalen van 2017 naar 2021, maar de instandhoudingskosten juist stijgen in diezelfde periode?
198	Waarom is er een «dip» in 2018 van het begrootte bedrag voor de programma uitgaven?
199	Wanneer wordt het nader overleg over de bijdrage aan agentschap Rijkswaterstaat afgerond? Is voor Defensie een structureel lagere bijdrage (ook in vergelijking met voorgaande jaren) de inzet?
200	Waarom is het onderhoud van de Groene Dreack elk jaar zo duur?
201	Waaruit bestaat de externe inhuur in 2017? Waaruit bestaat de verwachte externe inhuur per jaar in 2018, 2019, 2020 en in 2021?
202	Klopt het dat de personele uitgaven voor de formatie bij de Landstrijdkrachten (CLAS) tussen 2017 (961.016) en 2021 (960.909) ook structureel (na 2021) lager is? Hoe komt het dat de personele bezetting, juist met een versterking van de basisgereedheid, in 2021 uiteindelijk lager is?
203	Klopt het dat voor de instandhouding in deze jaren juist wel een verhoging geraamd is?
204	Kunt u een update geven omtrent de vorderingen met de NH-90. In hoeverre zijn de eerdere (onderhouds)problemen met de NH-90 opgelost?
205	Waarom gaan de personele uitgaven bij de Luchtstrijdkrachten (CLSK) in 2021 met enkele miljoenen euro's achteruit?
206	Klopt het dat bij de zeestrijdkrachten (CZSK) en CLSK vanaf 2018 voor externe inhuur geen budget meer is, bij de personeelsuitgaven?
207	Hoe verklaart u de schommelingen bij de programma uitgaven met betrekking tot CLSK (tabel)?

Nr.	Vraag
208	Hoeveel marechaussees komen er in de loop van 2016 en 2017 nog bij en zijn tekorten dan helemaal weggewerkt? Zo nee, welke knelpunten blijven bestaan en wanneer verwacht u dat die helemaal zijn opgelost?
209	Wat is de reden dat van het geld dat nu wordt geïnvesteerd in Defensie maar een paar miljoen euro bij komt voor de KMar?
210	Hoe groot is het capaciteitstekort bij de KMar, uitgedrukt in fte en in euro's?
211	Welke invloed heeft de toenemende vraag naar inzet van de KMar op de getraindheid van het personeel?
212	Beschikt de KMar over voldoende personeel om in geval van nood alle grensovergangen te beveiligen en controleren? Hoe is het gesteld met het voortzettingsvermogen op dit punt?
213	Is de vorig jaar voorgenomen uitbreiding van de KMar met zes Hoog Risico Beveiliging (HRB)-pelotons inmiddels gerealiseerd?
214	Kunt u toelichten hoe de intensiveringen ten aanzien van de KMar – Frontex-verplichtingen en grenscapaciteit maritiem en luchthavens – zich financieel vertalen, zowel voor 2017 als meerjarig?
215	Kunt u toelichten hoe de intensiveringen ten aanzien van de KMar – Frontex-verplichtingen en grenscapaciteit maritiem en luchthavens – zich financieel vertalen, zowel voor 2017 als meerjarig?
216	Klopt het dat er bij de personele uitgaven van de KMar geen rekening is gehouden met extra budget en dat het budget voor eigen personeel afneemt (2017: 307.673.000; 2021: 304.471.000)? Hoe verklaart u dit in het kader van het verhoogde dreigingsniveau en de verhoogde inzet van de KMar?
217	Hoe verklaart u de afname van het budget van materieel bij de KMar, vanaf 2017?
218	Klopt het dat u de formatie van de KMar structureel wilt verkleinen, van 6.459 vte in 2016 tot 6.402 vte vanaf 2019? Hoe verhoudt zich dit tot de toelichting in de Personeelsrapportage midden 2016 (34 550-X, nr. 4), waarin staat vermeld dat de verhoging van de externe wervingsopdracht van 2016 onder meer verband houdt met de formatieve uitbreidingen bij de KMar? Zijn deze uitbreidingen structureel of tijdelijk van aard?
219	Klopt het dat u de formatie van de KMar structureel wilt verkleinen, van 6.459 vte in 2016 tot 6.402 vanaf 2019? Hoe verhoudt zich dit tot de toelichting in de Personeelsrapportage midden 2016 (Personeelsrapportage p. 4), waarin staat vermeld dat de verhoging van de externe wervingsopdracht van 2016 onder meer verband houdt met de formatieve uitbreidingen bij de KMar? Zijn deze uitbreidingen structureel of tijdelijk van aard?
220	Kunt u toelichten hoeveel in totaal is doorgeschoven aan investeringen naar latere jaren, per jaar, in de jaren 2010–2021?
221	Waarom gaan de kosten van Opdracht Voorzien in IT na 2020 fors omlaag?
222	Hoe groot is de opgelopen investeringsachterstand in de periode 2013–2017, daar de gemiddelde investeringsquote over de periode 2013–2017 naar verwachting 16% is en in de tussenliggende jaren echter een investeringsachterstand is opgelopen?
223	Ten koste van welk budget gaat de eenmalige reservering van 40 miljoen euro voor valutaschommelingen? Welke investeringen worden hierdoor uitgesteld of is deze 40 miljoen euro bovenop de extra middelen voor Defensie?
224	Is de eenmalige reservering van 40 miljoen euro voor valuta-schommelingen alleen beschikbaar in 2016 of ook in andere jaren?

- Nr. Vraag
- 225 Met welke middelen en uit welk budget kan de reservering voor valutaschommelingen worden aangevuld?
- 226 Kunt in een tabel overzichtelijk aangeven hoeveel Defensie per jaar uitgeeft aan Research en Development (R&D), in de jaren 2010–2020? Kunt u daarbij een exact cijfer (bedrag) noemen? Kunt u daarbij tevens in een aparte kolom aangeven hoeveel dat is als onderdeel van de totale begroting van Defensie, uitgedrukt in een percentage?
- 227 Kunt in een tabel overzichtelijk aangeven hoeveel Defensie per jaar uitgeeft aan R&D in EU-verband, in de jaren 2010–2020? Kunt u daarbij een exact cijfer (bedrag) noemen? Kunt u daarbij tevens in een aparte kolom aangeven hoeveel dat is als onderdeel van de totale begroting van Defensie, uitgedrukt in een percentage?
- 228 Is de investeringsquote, zoals meerjarig geraamd, voldoende om de enorme «delta» aan achterstallige, naar de toekomst doorgeschoven investeringen te compenseren? Zo nee, hoe groot is het gat bij de investeringen en is dit gat onder de begroting 2017 groter of kleiner geworden in vergelijking met 2016?
- 229 Is de verwervingsketen voldoende op orde om snel fors meer investeringen mogelijk te maken? Zo nee, waarom niet en bent u bereid dit alsnog te doen?
- 230 Wat voor soort projecten vallen onder de noemer «diverse projecten»? Welke grote projecten vallen daar onder?
- 231 Klopt het dat u in 2017 voor 827,7 miljoen euro bedragen verschuldigd bent in het kader van het JSF project?
- 232 Met welke dollarkoers is hierbij rekening gehouden en welke meerkosten geeft deze wisselkoers bij deze JSF investeringen in 2017?
- 233 Welke afspraken zijn er bij de besluitvorming voor de aanschaf van de F-35 gemaakt over de inzet van de risicoreservering? Waarvoor mag deze wel en niet ingezet worden?
- 234 Hoeveel zijn de exploitatiekosten in de afgelopen kabinetsperiode gestegen als gevolg van (ver) achterblijvende investeringen?
- 235 In hoeverre belandt u in een neerwaartse spiraal als investeringen telkens ver achterblijven en als gevolg daarvan stijgende exploitatiekosten vervolgens gefinancierd worden vanuit het investeringsbudget? Wat heeft u gedaan aan de noodkreet van de toenmalige Commandant Landstrijdkrachten (CLAS) (http://www.telegraaf.nl/binnenland/24042683/_Landmacht_zit_aan_de_grond_.html) die in 2015 zei «in het rood te draaien»?
- 236 Kunt u nader toelichten wat u bedoelt met: «Het onderzoek naar andere mogelijkheden om in de behoefte aan een MALE UAV te voorzien is nog gaande. Daarom kan daar in deze begroting nog niet op worden ingegaan.»? Overweegt u, na eerder uitstel van aanschaf met zeven jaar, nu afstel? Zo ja, waarom? In hoeverre speelt het gat bij de investeringen – en dus financiële overwegingen – hierbij een rol?
- 237 Kunt u al ingaan op het onderzoek met betrekking tot de Medium Altitude Long Endurance Unmanned Air Vehicle (Male UAV)?
- 238 Wordt bij de aanbesteding en het kiezen van internationale partners rekening gehouden met het risico op valutaschommelingen als het leveranciers of partners buiten de eurozone betreft?
- 239 Kunt u een toelichting geven omtrent de vorderingen van project VECTOR (Versatile Expeditionary Commando Tactical Off Road)?
- 240 Waarom zijn de ramingen met betrekking tot de verwerving F-35 in vergelijking met de begroting 2016 aangepast?
- 241 Hoeveel heeft de rondvlucht van de F-35 boven Nederland op 7 juni 2016 in totaal gekost en uit welk budget wordt dit betaald?

Nr.	Vraag
242	Hoeveel heeft het in totaal gekost om de F-35 naar Nederland te halen?
243	Met welke dollarkoers houdt u nu rekening bij het project verwerving F-35?
244	Wat wordt er gedaan met het tekort toegekende indexatie bij het F-35 project (33 miljoen euro)?
245	In hoeverre is het idee om nieuwe kazernes met privaat geld te financieren uitgewerkt?
246	Klopt het dat het onderdeel bouwtechnische verbeteringsmaatregelen brandveiligheid bij de grote infrastructuurprojecten verhoogd is? Hoe komt dit en waarom is dit niet eerder gemeld aan de Kamer? Wanneer zijn de nalevingsafspraken met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu tot stand gekomen?
247	Waarom trekt u in 2017 en 2018 slechts 8,8 miljoen euro uit voor Energie Prestatie Adviezen (EPA) Maatregelen en is daarna niets meer gepland? Bent u bereid extra investeringen in energiebesparing te overwegen die zichzelf terugverdienen? Zo nee, waarom niet?
248	Bent u bereid te onderzoeken of Defensie met het GO-GREEN programma van het Europees Defensieagentschap (EDA) kan meedoen of zelf een gelijksoortig initiatief kan ontwikkelen, waardoor de uitgaven voor energie en energiebesparing voor gebouwen en terreinen aanzienlijk dalen of zelfs negatief worden? Zo nee, waarom niet?
249	Onderzoekt u naast de verzameling energiebesparende maatregelen voor bestaande infrastructuur nog onderzoeken of Defensie alsnog met het GO-GREEN programma van EDA kan meedoen of zelf een gelijksoortig initiatief kan ontwikkelen, waardoor de uitgaven voor energie en energiebesparing voor gebouwen en terreinen aanzienlijk dalen of zelfs negatief worden? Zo nee, waarom niet?
250	Wanneer komt er meer inzicht in de risico's met betrekking tot het deelproject HVD 1.3.6.2. MARKAZ Zeeland?
251	In welke fase zit het project KMar en Informatie Gestuurd Optreden? Wanneer wordt dit project afgerond? Bent u hierover nog in onderhandeling met de vakcentrales?
252	Welke kosten zijn gemoeid met grootschalige nieuwbouw- en renovatieproject voor de nieuwe vestiging van de NATO Communications and Information Agency (NCIA) in Den Haag? Is dit de reden waarom het Defensie Materieel Organisatie (DMO) uit Den Haag weg moet?
253	Komt de vertraging in de aanbesteding van de IT bovenop de vertraging (en vormgeving van de aanbestedingsstrategie) die al gemeld is in het algemeen overleg Sourcing, IV/ICT en ERP van 5 juli 2016 (Kamerstuk 31 125, nr. 70, zie ook nr. 10)? Hoeveel vertraging is er nu in totaal en met welke gevolgen?
254	Kunt u de wijziging van de aanbestedingsstrategie voor de vernieuwing van de IT-infrastructuur nader toelichten?
255	Waar is in het financiële overzicht het project vernieuwing Theatre Independent Tactical Army Airforce Network (TITAAN) gebleven? Is het budget hiervoor gelijk gebleven? Waar staat dit in de begroting?
256	Wat als het project IT-KMar IGO niet of slechts gedeeltelijk gehaald gaat worden? Wat zijn dan de operationele gevolgen en hoe zijn de financiële en operationele gevolgen afgedekt?

- Nr. Vraag
- 257 Hoe ontwikkelt zich het percentage dat Defensie uitgeeft aan research and technology in de jaren 2015 tot en met 2021? Hoe verhoudt zich dit tot de richtlijn van het EDA van 2 procent en het belang van een hoogwaardig technologische, innovatieve krijgsmacht?
- 258 Klopt het dat er voor slechts 5 miljoen euro wordt bijgedragen aan Contractonderzoek kennistoepassing aan grote faciliteiten en dat er slechts 95.000 euro beschikbaar is voor acute, onvoorziene kennisontwikkeling? Beoordeelt u deze bedragen als gering?
- 259 Is de constatering op basis de tabel en bijbehorende toelichting juist dat vijf miljoen euro wordt bijgedragen aan grote faciliteiten en slechts 95.000 euro beschikbaar is voor acute, onvoorziene kennisondersteuning?
- 260 Klopt het dat er sprake is van stagnatie in de uitvoering van de ontwikkeling van innovatieve producten, als gevolg waarvan MKB'ers in grote financiële problemen komen in de samenwerking met Defensie? In hoeverre is sprake gebrek aan middelen voor vervolgtrajecten van ontwikkelingsprojecten waarmee u eerder, in samenwerking met het MKB, heeft ingestemd?
- 261 Klopt het dat er nog geen vervolgtraject gestart is van de ontwikkeling van ERIAS (een man portable state Doppler radar voor de bescherming van de infanterist), een project waarvan het bedrijf in kwestie finalist was in de Defensie Innovatie Competitie in oktober 2013? Begrijpt u dat de ontstane vertraging van meer dan een jaar voor het MKB-bedrijf in kwestie, dat een forse voorinvestering gedaan heeft, financieel niet of nauwelijks vol te houden is?
- 262 Klopt het dat er in de samenwerking tussen Defensie en het MKB diverse voorbeelden zijn van projecten die stagneren, zoals de ontwikkeling van ERIAS, de verbetering van de stoel van de FRISC (fast raiding interception and special forces craft) en de ontwikkeling van een akoestische vectorsensor? Herkent u de kritiek en wat gaat u eraan doen?
- 263 Waarom staan de pantserhouwitsers nog steeds in de verkoop (voor een met 16 miljoen euro neerwaarts bijgestelde opbrengst), terwijl er binnen het CLAS de uitdrukkelijke wens bestaat om met de hernieuwde instroming van deze houwitsers de balans tussen gevechtseenheden en gevechtssteun (Combatsupport) te herstellen, immers ook nog eens één van de prioriteiten van de CDS? Deelt u de mening dat eventuele verkoop van deze houwitsers leidt tot kapitaalvernietiging, vergelijkbaar met de eerdere verkoop van tanks, die we nu moeizaam gaan leasen?
- 264 Hoe komt het dat er in 2017 29,1 miljoen euro meer opbrengsten uit verkoop worden verwacht, ondanks de neerwaartse bijstellingen bij de projecten Leopard en Pantserhouwitsers?
- 265 Kunt u een overzicht geven van het materieel dat momenteel in de verkoop staat, inclusief aantallen en status? Wordt overwogen materieel van de verkooplijst af te halen? Zo ja, welk materieel en wat is daarvan de reden?
- 266 Is de externe inhuur bij de Defensie Materieel Organisatie (DMO), zoals de verwachting in 2015 was, afgenomen in 2016 ten opzichte van 2015?
- 267 Klopt het dat de personele uitgaven bij artikel 7 nauwelijks stijgen en zelfs eerst dalen? Waarom dalen de uitgaven van de externe inhuur hierbij zo, zeker gezien het feit dat er in het verleden (2015 en 2016) meer uitgegeven is?
- 268 Klopt het dat de personeelskosten bij artikel 8 zullen dalen? Waardoor komt dit? Waarom daalt de raming voor externe inhuur hierbij?

Nr.	Vraag
269	Kunt u de daling toelichten van de uitgaven op artikel 10 voor de NAVO en internationale samenwerking van 57,5 miljoen euro in 2016 naar 52,6 miljoen euro in 2017?
270	Wat betekent het dat het bedrag van 10 miljoen euro voor de Very High readiness Joint Taskforce nog nader wordt verdeeld, en wanneer gaat die nadere verdeling plaatsvinden?
271	Kunt u in een tabel overzichtelijk aangeven hoeveel er wordt uitgegeven aan de MIVD per jaar, voor de jaren 2010–2021?
272	Klopt het dat de personele uitgaven op artikel 10 wel omhoog gaan? Waar zit dit dan in? En waarom blijven de kosten voor externe inhuur hier structureel wel gelijk (2,564 miljoen euro)?
273	Is in de berekening van het aandeel van de pensioenen en uitkeringen ten opzichte van de totale begroting de voorziening voor het AOW-gat meegeteld of niet?
274	Kunt u en overzicht geven van de formatie ontwikkeling vanaf 2010 tot 2016 en kunt u deze uitsplitsen naar rang (militairen) en schaal (burgerpersoneel)?
275	Is er sprake van een gewenst evenwicht in het aantal militairen per rang in 2017? Zo nee, op welke wijze zal dit verder wijzigen?
276	In hoeverre gaat de apparaatstaakstelling uit regeerakkoord die vanaf 2017 oploopt tot 48 miljoen euro, ten koste van de door de Rekenkamer geconstateerde knelpunten in de ondersteunende capaciteit, zeker nu u de taakstelling belegt bij de apparaatsbudgetten van Defensie, de DMO en het CDC (Commando Dienstencentra)?
277	Welk deel van de post onvoorzien (50,641 miljoen euro) is in te zetten als risicoreservering bij het AOW-gat?
278	Kunt u uitleggen waarom de posten nader te verdelen/onvoorzien verlaagd zijn ten opzichte van de begroting van vorig jaar?
279	Heeft de stijgende ontwikkeling van materieel en munitie iets te maken met stijgende vraag in de markt?
280	Klopt het dat een eventueel volgend kabinet de specifieke index voor materieel en munitie zal gaan bekijken of is dit traject voor maart 2017 afgerond?
281	Kunt u uitleggen waarom u voor de personele gereedheid in het kader van de basisgereedheid, zelf financiële ruimte moet zien te vinden en de materiële gereedheid in dit kader niet?
282	Welke mogelijkheden ziet u nog om de personele kosten in het kader van de basisgereedheid te verlagen?
283	Is er nu wel of geen extra geld om de personele gereedheid in het kader van de basisgereedheid aan te passen?
284	Klopt het dat een deel van het voor het versterken van de basisgereedheid bestemde bedrag, dat reeds ten tijde van de ontwerpbegroting 2016 was toegevoegd, nog altijd geparkeerd staat op artikel 12 (Nominaal en Onvoorzien)? Hoe groot is dit bedrag en wat is de herkomst?
285	Kunt u uitvoerig uw onderzoek met de Minister van Financiën, naar de nu berekende personele kosten en welke mogelijkheden er zijn om deze omlaag te brengen, toelichten? Overweegt u daadwerkelijk te bezuinigen op het personeel, om zo stappen te kunnen zetten op het terrein van CS/CSS (combat support en combat service support)?
286	U heeft een deel van de middelen voor de personele gereedheid in het kader van het versterken van de basisgereedheid op artikel 12 Nominaal en Onvoorzien – Nader te verdelen – geparkeerd. Om hoeveel middelen gaat het precies?

- Nr. Vraag
- 287 Klopt het dat u en de Minister van Financiën overwegen om te besparen op personele kosten, om vervolgens het vrijgekomen bedrag aan personele gereedheid te besteden? Kunt u dit toelichten?
- 288 Is de post Nader te verdelen (ook) bestemd voor de reparatie van het AOW-gat van militairen die nu al een Uitkering Gewezen Militairen krijgen of hebben gehad?
- 289 Hoe verklaart u bij de baten (tabel) het grote verschil tussen de raming van 2017 (60,6 miljoen euro) en verdere invulling vanaf 2018 en verder (40 miljoen euro) voor het deel van de omzet van het moederdepartement dat betaald wordt uit IT-I deel?
- 290 Hoe verklaart u bij de lasten (tabel) de enorme verhoging van de inhuur (2016: 6,4 miljoen euro en vanaf 2017: 17,5 miljoen euro) en waarom blijft dit structureel zo hoog?
- 291 Hoe verklaart u de fluctuaties bij de materiële kosten (tabel), tussen begrotingsjaar 2016, raming 2017 en verdere invulling vanaf 2018?
- 292 Kunt u de materiële kosten uit de tabel verder uitwerken (dus in directe kosten, huisvestingskosten etc.)?
- 293 Kunt u de afschrijvingskosten in de tabel verder uitwerken in licenties, gebouwen, inventaris etc.?
- 294 Kunt nog wat beter de stijging in de baten en lastenrekening (tabel) met betrekking tot het IT-E verduidelijken?
- 295 Waarom zijn de apparaatskosten voor eigen personeel door een natuurlijk verloop lager geworden, maar neemt de externe inhuur wel flink toe?
- 296 Wanneer moet de High Performance Organisation ingevoerd zijn en welke kosten brengen dit dan met zich mee?
- 297 Kunt u de fluctuaties in de operationele kaststromen 2 en 3 (tabel kasstroomoverzicht) verklaren?
- 298 Gaan deze kaststromen nog veranderen nu het kabinet besloten heeft om diverse missies te verlengen?
- 299 Kunt u uitleggen waarom de totale investeringskaststroom op 26 miljoen euro uitkomt, terwijl deze in de jaren hiervoor steeds hoger is geweest en er juist investeringen gedaan worden voor de IT-infrastructuur?
- 300 Kunt u aangeven waarom de cijfers met betrekking tot de indicator Generiek uit de doelmatigheidsparagraaf (tabel), voor Housing t/m Connectivity, zo veel verschillen/anders zijn dan de cijfers uit de tabel van vorig jaar (34 300-X, p 86)
- 301 Kunt u aangeven waarom de cijfers met betrekking tot indicator Generiek (uit de doelmatigheidsparagraaf) zo veel verschillen/hoger zijn dan de cijfers uit de tabel van vorig jaar (34 300-X, p 86)?
- 302 Kunt u aangeven waarom het gemiddeld gewogen tarief in euro's per uur in vergelijking met vorig jaar gedaald is (vorig jaar voor 2017 76,30, nu voor 2017 75,80) en dat hier tevens sprake is van een structurele gelijkblijvend tarief in plaats van een langzaam oplopend tarief zoals vorig jaar is opgenomen in deze tabel? Kunt u dit ook uitleggen voor de veranderingen bij de gemiddeld gewogen kostprijs applicatietaken en de veranderingen bij de gemiddeld gewogen kostprijs ontwikkeltaken?
- 303 Welke maatregelen gaat om de vulling van eenheden binnen de gestelde financiële kaders te verbeteren, om hiermee de balans tussen personeelsbudget en formatieplan te herstellen?
- 304 Welke capaciteit (financieel en personeel) gaat u aanwenden om de diverse opleidingen te verbeteren waarmee organieke eenheden worden ontlast?
- 305 Waarom wordt met name de directe ondersteuning vanuit het Commando Diensten Centra (CDC) wel direct verbeterd?

- Nr. Vraag
- 306 Welke deel van het investeringsplan is bij de harmonisering Defensie Investerings Plan (DIP) in jaren verschoven en hoe zit de verdeling er dan uit?
- 307 Kunt u uitleggen waarom niet-operationele dienstauto's sneller moeten worden vervangen? Kunt u de businesscase naar de Kamer sturen? Over welke auto's gaat dit? Wie gebruikt deze? Welke bedragen zijn hiermee gemoeid (investeringsbudget en exploitatie)? Waarom gaan deze dienstauto's maar twee jaar mee?
- 308 Hoe komt het dat in de financiële administratie een «onrealistische structurele reeks aan geplande verkoopopbrengsten» was opgenomen?
- 309 Waarom zijn de verkoopopbrengsten beduidend hoger geschat dan de geplande opbrengsten volgens het Defensie Aanvullingsplan, terwijl bij de afstoting van materieel al jaren sprake is van een onrealistische structurele reeks aan geplande verkoopopdrachten?
- 310 Kunt u nader toelichten wat de besluitvorming inhoudt dat in het kader van de beantwoording van de motie Van der Staaij II (Kamerstuk 34 000, nr. 23) tot nader order geen onomkeerbare besluiten tot afstoting (voor de projecten AMBV's en PzH2000) worden genomen? Waarom boekt u dan nog wel verkoopopbrengsten in?
- 311 Wat zijn de consequenties van de verlaging van de «beduidend hoger geraamde» verkoopopbrengsten in 2020 en 2021 voor de Defensiebegroting, die nu al een groot gat kent bij de investeringen de komende 15 jaar? Met welk bedrag is het gat met de begroting 2017 groter of kleiner geworden in vergelijking met 2016?
- 312 Hoe komt het dat in de financiële administratie een «onrealistische structurele reeks aan geplande verkoopopbrengsten» was opgenomen?
- 313 Heeft het onrealistisch plannen van verkoopopbrengsten alleen betrekking op 2020 en 2021 of was daar in eerdere jaren ook sprake van?
- 314 Waarom begroot u in 2017 29,1 miljoen euro meer verkoopopbrengsten, terwijl u de verkoopopbrengsten van de Leopard 2 tank aan Duitsland en de PzH2000 neerwaarts bijstelt? Wat bent u van plan in 2017 te verkopen na de grote «uitverkoop» van de afgelopen jaren?
- 315 Hoe komt het dat in de financiële administratie een «onrealistische structurele reeks aan geplande verkoopopbrengsten» was opgenomen?
- 316 Heeft het onrealistisch plannen van verkoopopbrengsten alleen betrekking op 2020 en 2021 of was daar in eerdere jaren ook sprake van?
- 317 Is de wijze van plannen van verkoopopbrengsten aangepast en zijn de huidige geplande verkoopopbrengsten wel realistisch?
- 318 Welke ruimte is er voor een verdere verbetering van het loonhuis bij Defensie, als u bij de huidige verbetering van de basisgereedheidstelling al budget moet vinden binnen de huidige financiële kaders?
- 319 Waarom is bij het opstellen van de doelstellingenmatrices al rekening gehouden met de middelen voor de personele gereedheid die geraamd zijn op de post Nominaal en onvoorzien, terwijl nog met de Minister van Financiën onderzocht moet worden of deze middelen daadwerkelijk kunnen worden bestemd voor personele gereedheid?

- Nr. Vraag
- 320 Wat is de reden dat de dubbele beheerlasten IT en de voorziening voor schadeclaims veteranen op één post zijn geboekt? Wat hebben deze kosten met elkaar te maken?
- 321 Kunt u de uitgaven voor dubbele beheerlasten IT en de voorziening voor schadeclaims uitsplitsen, per begrotingsartikel, voor 2017–2020?
- 322 Hoeveel bedraagt de voorziening voor schadeclaims veteranen in totaal per jaar in 2017 en in de jaren tot en met 2020?
- 323 Waarom zijn de dubbele beheerslasten IT en de voorziening voor schadeclaims van veteranen in de begroting op één post geboekt? Wat hebben deze kosten met elkaar te maken?
- 324 Kunt u de uitgaven voor dubbele beheerslasten IT en de voorziening voor schadeclaims uitsplitsen, per begrotingsartikel, voor 2017–2020?
- 325 Waarom zijn de uitgaven van de operationele commando's verminderd op de post «Risicobijdrage aan dubbele beheerslasten IT en voorziening schadeclaims veteranen»? Is deze korting bestemd voor dubbele beheerslasten IT of voor de voorziening schadeclaims veteranen?
- 326 Wat zijn de consequenties van de vermindering van uitgaven van in totaal 29 miljoen euro bij de operationele commando's op de post «Risicobijdrage aan dubbele beheerslasten IT en voorziening schadeclaims veteranen»? Op welke wijze moeten de operationele commando's dit geld opbrengen?
- 327 Hoeveel bedraagt de voorziening voor schadeclaims veteranen in totaal in 2017 en in de jaren tot en met 2020?
- 328 Is de voorziening voor schadeclaims voor veteranen geheel bekostigd uit de Defensiebegroting? Zo ja, hoe verhoudt zich dit tot het in Kamerbrief 30 139, nr. 165 aangekondigde onderzoek van het kabinet of de schadeclaims anders dan uit de Defensiebegroting kunnen worden opgebracht?
- 329 Hoeveel civiele dienstauto's worden er Defensie breed aangeschaft en welk bedrag is hiermee gemoeid?
- 330 Kunt u nader specificeren wat «faciliteren operationele gereedheid» concreet inhoudt in respectievelijk de tabel bij artikel 6, de tabel bij artikel 7 en de tabel bij artikel 8?
- 331 Kunt u de meerjarige raming in het Verdiepingshoofdstuk onder Niet-beleidsartikel 12 voor de jaren 2018 t/m 2021 van middelen bestemd voor personele gereedheid nader toelichten?
- 332 Klopt het dat de categorie «vrije ruimte/spanning» bij de investeringen in nieuw materieel meer spanning zit dan in de begroting vorig jaar? Hoeveel meer en wat zijn de consequenties daarvan?
- 333 Hoe beoordeelt u het feit dat België voor de beoogde vervanging samen met Nederland van haar twee M-fregatten raamt op ruim 1 miljard euro (De Strategische Visie voor Defensie, 29 juni 2016, blz. 89), terwijl Nederland een bedrag van slechts 730 miljoen euro reserveert? Is het investeringsbudget dat u reserveert niet veel te laag? In hoeverre torpedeert u hiermee toekomstige samenwerking met België?
- 334 Klopt het dat het totale bedrag dat van de begroting naar wapensystemen gaat hoger is dan op de vorige begroting? Kunt u dit schematisch weergeven door de cijfers van 2016 en 2017 onder elkaar te zetten? Hoe verhoudt deze verhoging zich tot het extra budget dat Defensie met de begroting van 2017 toegewezen krijgt? Is de stijging van de totale kosten voor wapensystemen hoger of lager dan dit extra budget?

- Nr. Vraag
- 335 Kunt u in een overzicht aangeven hoeveel in de afgelopen vijf jaar totaal aan cyber is uitgegeven en hoeveel hiervoor voor de komende vijf jaar vanaf 2017 is geraamd?
- 336 Kunt u in een tabel overzichtelijk aangeven hoeveel er per jaar wordt uitgegeven aan het Defensie Cyber Commando, voor de jaren 2015–2021?
- 337 Kunt u in een tabel overzichtelijk per jaar aangeven hoeveel mensen bij het Defensie Cyber Commando werken (formatie), voor de jaren 2015–2021?
- 338 Hoeveel cyber reservisten zijn er bij Defensie?
- 339 Gaat van het extra geld dat nu wordt geïnvesteerd in Defensie, ook geld naar het Defensie Cyber Commando? Zo ja, hoeveel?
- 340 Kunt u bij de Defensie Cyber Strategie uitleggen wat er per doelstelling gedaan is om deze te halen?
- 341 Welk bedrag is in totaal gemoeid met cyberoperaties in 2016 en 2017?
- 342 Onder welke begrotingsartikelen valt de inzet voor cyberoperaties en digitale weerbaarheid?
- 343 Waarom blijft u tot nu toe het multicultureel netwerk Defensie subsidiëren? Bent u bereid de geplande evaluatie in 2017 naar de Kamer te sturen? Zo nee, waarom niet?
- 344 Op welke termijn gaat u de vele organisaties die tot op heden nog geen budget hebben toegewezen gekregen, vanaf 2018, uitsluitend geven over het wel of niet opnieuw verkrijgen van een subsidie?
- 345 Wanneer kan de Kamer de uitvoering van de motie van de leden Eijsink en Teeven over de bekostiging van aanvullende schadeclaims van veteranen (Kamerstuk 30 139, nr. 162) tegemoet zien? Waarom heeft u de motie niet opgenomen in het overzicht van door de Staten-Generaal aanvaarde moties?
- 346 Is de situatie van de voertuigen van de medische troepen met het extra geld uit 2016 verbeterd? Zo ja, wat is er aan aantallen voertuigen vernieuwd?
- 347 Waarom heeft u de motie Knops en Teeven (Kamerstuk 27 830, nr. 154) om de gevolgen van valutawisselingen en de ontwikkeling van materieel- en munitieprijsen op korte termijn serieus te onderzoeken, alsmede hierop in de begroting van 2016 nadrukkelijk terug te komen, niet uitgevoerd? Wanneer bent u bereid dit wel te doen?
- 348 Vindt u de uitbreiding van de personele capaciteit voor projecten met een «flexibele schil» in lijn met de motie Knops (34 300 X, nr. 34), die vroeg om een structurele versterking van de personele capaciteit in de verwervingsketen? Zijn met deze flexibele schil alle knelpunten op het gebied van personele capaciteit, zoals in kaart gebracht door Policy Research Corporation (PRC), volledig opgelost? Zo nee, welke resteren en waarom doet u daar niets aan?
- 349 Op 26 maart 2015 heeft de Minister toegezegd de mogelijkheden voor verlichting van de begroting m.b.v. een privaat investeringsfonds te onderzoeken op basis van een in de Militaire Spectator beschreven concept (Kamerstuk 27 830, nr. 152). In antwoord op de vragen voor het wetgevingsoverleg Materieel Defensie van 2 november 2015 is aangekondigd dat de mogelijkheid wordt bekeken om enkele pilotprojecten te starten. Wat is de stand van zaken na ruim anderhalf jaar?

Nr. Vraag

350 Wanneer doet u uw toezegging gestand, gedaan in het algemeen overleg materieel Defensie van 26 maart 2015 (Kamerstuk 27 830, nr. 152), om het gesprek aan te gaan over de mogelijkheden van een privaat investeringsfonds en de Kamer hierover te informeren? Bent u bereid dit ruimschoots vóór het wetgevingsoverleg materieel Defensie op 9 november 2016 te doen?